

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Hv) Litt.
Sr.

NÅGRA
VERKLIGHETS
BILDER

TECKNADE

AF

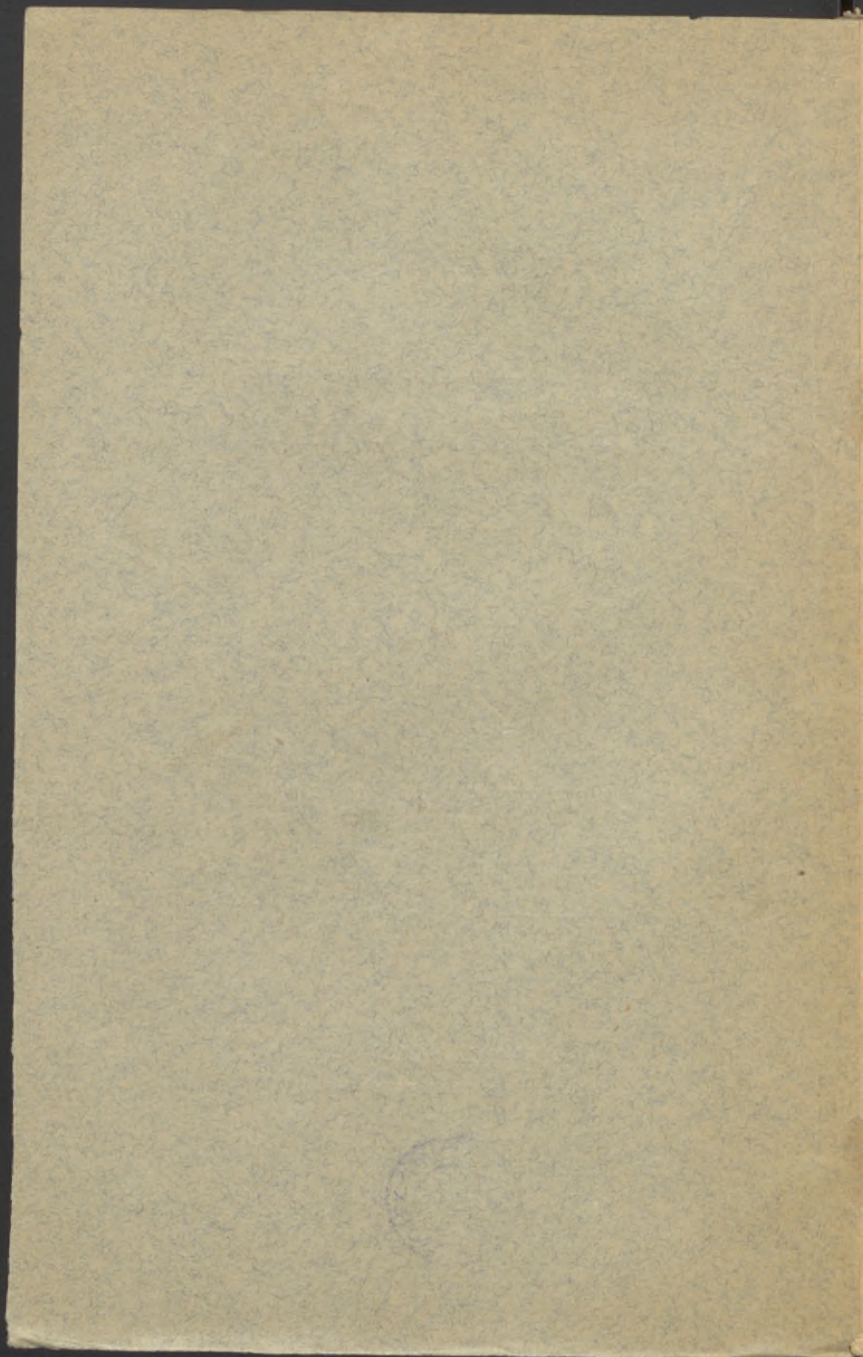
ALBREKT SEGERSTEDT

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1885.

NÅGRA VERKLIGHETSBILDER

TECKNADE

AF

ALBREKT SEGERSTEDT.

STOCKHOLM,

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1885.

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

INNEHÅLL.

	Sid.
En gammal historia	5.
Hur jag kom att betänka mig.....	9.
På hvad sätt Holm fick sin stuga	18.
I behofvets stund	24.
Från tvänne hem	30.
Det var för sent	35.
En grundsats	38.
En behaglig öfverraskning	42.
Ett godt tag	44.
Dryg ränta.....	47.
Ett råd	50.
Slutord	53.

En gammal historia.

Han väl hört historien om haren och ekorren? Det är en gammal berättelse, men god nog att höra ändå. Den passar för alla tider, ty det är en såder klassisk historia, som lärdt folk bruka säga.

Jo, se det var nu så, att sommarn var inne med värme i luften, grönt på alla träd och buskar, gräs på marken och gröda på åkrarne. Det var en glädje och lust att vara till, så tyckte mygg och bin, kor och aborrar, ja alla lefvande varelser.

Haren med sin familj, och den är stor nog, som en väl vet, skumpade omkring i skog och mark och mädde godt, ty födan räckte ända till hakan och längre med ibland. Gamle harfar blef trind, mor blef trind, och alla ungarna blefvo också runda i ryggen. Men sen de nu hade ätit några timmar, så lade de sig under en buske att sofva, och sen de sofvit, åto de igen, och så gick tiden.

Men uppe i träden skuttade ekorren med sitt hushåll från gren till gren, från träd till träd, och bra gick det nog, fast ungarne hoppade miste i bland.

Men de lärde sig snart konsten, ty de hade arten inne, och då är konsten inte så svår.

I en stor ihålig ek hade familjen sitt tillhåll. De gnagde ut år för år, så att rummet var bekvämt nu. Det var alt ett tungt göra, men så hade de också trefligt och godt vintertiden, och i de många små hålen i eken och i träden der rundt omkring lade de ned rötter, ekollon, grankottar och annat sådant, som hör till välförsedt ekorrhvishus.

Men ekorrens och harens de äro slägt med hvarandra, syskonbarn sägs det, hur det nu kan vara. Och därför komma de ibland att tala om både ett och annat, som rör dem närmare.

»Nå», sade ekorrfar, »skall du inte bygga något hus nu till vintern och samla litet förråd åt dig och de dina?»

»Hus, förråd», sade haren och skrattade, så det gjorde ondt i den spruckna läppen. »Mat öfveralt och hus i hvar buske, hus i hvar buske!»

»Jo, I ären er lika», sade ekormor och ryckte på svansen, och sen blef det inte mer tal om den saken, ty ekorrens visste af gammalt, att det var rent fäfangt att lära harens något.

Men det blef slut på sommaren, det vardt höst, och så vardt det vinter med köld och stora drifvor.

Då drog sig ekorren in i sitt bo med alla de sina, och ut gick ingen, annat än när solen sken eller då vishusbodarne skulle besökas. Ja, det vet en-

hvar, som någonsin varit i skogen, att ekorrarne sällan synas till om vintern.

De, som slet omdt deremot, det var harens. Stackars kräk, de fingo skutta från buske till buske, ur drifva och i drifva, och foro illa med besked. Der frös en unge ihjäl, der svalt en annan till döds, och det var ett stort elände.

»När det blir sommar, bygger jag mig ett hus», sade gamle haren.

»Ja, när det blir sommar, bygga vi oss ett hus», sade mor och ungar. Men gamle far, fast så gammal var han just inte heller, i sin bästa harålder, han frös ihjäl, när värsta vinterknäppen kom, i början på februari. Han var ute och skulle skaffa litet till föda åt mor och ungar, som gömt sig i en drifva. Det var svårt för honom, när han tänkte på, hur det nu skulle gå, för det beröm får man ändå gifva honom — ty sant skall vara sant — att han hade hjerta för de sina; det kändes svårt, när han tänkte på dem, der de suto hungriga i snön.

Illa gick det också, för när våren kom, lefde bara ett par af ungarne, utom gamlamor, som vardt omgift med en hane från prestens boställsskog der bredvid. Han hade kommit igenom med lifvet, fast det sutit åt, kan en nog tänka.

Nu var det sommar igen och fröjd i all naturen, och så råkades de båda familjerna åter, och talade om på hvad sätt de haft det. Hur det varit för

harens, det veta vi; men ekorrens hade stått sig godt.

»Nå, nu byggen I väl ett bra hus åt Er till vintern», sade gamle ekorrhärfar.

»Bygga? Hus i hvar buske, hus i hvar buske», sade härfamiljen, och så mädde den godt.

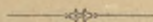
Och nu kan du skriva fortsättning själf på den här historien, ty om du varit i skogen, vet du nog, hur der går till. Hvar vinter säger haren:

»När sommaren blir, bygger jag mig ett hus.»

Men om sommaren heter det:

»Hus i hvar buske, hus i hvar buske.»

Men ekorren, han är en annan karl den!

Hur jag kom att betänka mig.

Följande berättelse har jag fått, ord för ord, af en bekant. Han förtäljde som följer.

Jag hade en mycket god vän, Anders P. Han var några år äldre än jag, men det oaktadt voro vi, när vi några månader arbetat tillsammans på verkstaden i K., oskiljaktliga under våra lediga stunder. En bättre kamrat kunde man ej heller hafva. Punktlig och ordentlig i sin verksamhet, samt skicklig derjämte, hade man mycket att lära af honom under arbetet. När man så var tillsammans på fristunderna, var han den angenämaste sällskapsbroder, godhertad och hjälpsam, samt i allo en trofast vän, när man lyckades komma på sådan fot med honom. Och i hans sällskap var det ingen fara för, att man skulle komma ut på några äfventyr, ty alla utsväfningar voro honom förhatliga.

Vi bodde tillsammans några år, och jag var således i tillfälle att vara mycket tillsammans med honom.

På verkstaden märkte man snart, hvad slags man han var, och hans aflöning ökades flere gånger, och

det dröjde ej länge, innan han var verkmästare. Jag tror, att jag var lika glad som han öfver denna välgång, och säkert är, att för de framsteg jag gjorde, hade jag honom att tacka till en god del åtminstone.

Vid den tiden, då Anders vann denna befordran, eller rättare några månader förut, blef han bekant i en familj, der det fans en mycket älsklig dotter, som var särdeles täck dessutom. Hennes moder var enka efter en prest, och familjen utgjordes blott af dessa båda.

Om någon tid började min vän nära nog dagligen, då han hade någon ledig stund, besöka de båda fruntimren, och det ville ej stor skarpsinnighet till för att inse, att han var, som man säger, kär. Snart berättade han också, att han friat, fått ja, och så följde jag med honom dit en afton, och de båda unga växlade ringar; de voro förlovade.

Nu följde en tid af glädje och solsken för Anders. Visserligen var han ej så ofta som förr i mitt sällskap, men det får man ju förlåta under sådana förhållanden, och jag fröjdade mig åt hans lycka. Ett halft år härefter, eller så, talade han om, att han ämnade gifta sig. Man hade visserligen tänkt uppskjuta det ännu ett halfår, tills Anders kunnat förvärfva sitt bo skuldfritt; men modern — den blifvande svärmodern — hade skadat sig i ett knä, så att hon ej kunde arbeta som förr, och därför hade dagarne blifvit tunga för Maria, så hette fästmon,

och Anders ville nu naturligtvis göra, hvad han kunde, för att lindra bekymren. Den bästa utvägen var nog också att de gifte sig och togo modern till sitt hem. Anders — Maria med kan jag förstå — var nog dessutom så glad, för att tiden blifvit afkortad. Fattiga voro de båda, men hvad gjorde det? Anders förtjenade vackra penningar, och således var det all utsigt för, att det skulle blifva bra. Så vardt det bröllopp, visserligen litet, men gladt ändå.

Några år runno nu bort, solljusa och glada för min vän, hans familj och mig. Det var en sann fröjd att komma till dem, och två muntra småttingar gjorde snart också sitt till för trefnaden. Ja, det var ett lyckligt hus.

Om det nu kom sig af, att Anders och Marias exempel lockade till efterföljd, eller af annan orsak, det skall jag låta vara osagdt; men summan var, att jag råkade ut på samma sätt som Anders: jag blef kär och, om det roar någon att veta, mycket lycklig också. Hvarför bryr jag mig ej om att berätta, ty jag tycker ej att det låter bra, när en karl skryter, vore det också af sin fästmö eller hustru; jag hoppas, att I förstån. Som också jag erhållit ökade förmåner, började den tid skymta fram, då också vi skulle kunna få bygga bo. Och hvilka voro glada deråt, tron I, om ej jag och min Anna.

En dag hade Anders och jag vandrat, för roskull, ett längre stycke väg, och voro, då vi på aftonen

kommo åter, mycket varma. Det var en kylig höst-qväll, och när vi nådde till bron, som öfver elfven leder till staden, knäppte Anders upp rocken och lät den friska vinden blåsa på bröstet. Jag hade hört, att detta skulle vara farligt, och varnade honom; men han skrattade, han hade gjort så många gånger förr. Och vi fortsatte, skiljdes och gingo hvar och en till sitt.

Dagen derpå kom ej Anders på verkstaden. Jag besökte honom och fann honom sjuk. Läkaren efterskickades, lyssnade på bröstet, och förklarade, att det onda var lunginflammation, ådragen genom en stark förkylning. Hade han blott lydt min varning aftonen förut!

I början tycktes sjukdomen ej vara så farlig; men så tog doktorn mig en dag, då vi möttes på gatan, med sig, och sade att Anders tillstånd var hopp-löst. Jag blef i början så häpen, så bestört, att jag ej kunde på en god stund säga ett ord.

»Gud i himmelen, är det så illa», utbrast jag till sist.

»Ja, tyvärr», svarade läkaren. »Jag har sagt det för Eder, på det Ni må bereda familjen och honom sjelf derpå!»

Det var ett förskräckligt uppdrag, men samvetet bjöd mig att utföra det, ty en vän får ju ej svika en annan i nödens stund. Låt mig slippa beskrifva makans, svärmoderns och Anders smärta; barnen

förstodo ej så mycket, hvarom fråga var. De båda kvinnorna sörjde blott, åtminstone hustrun, öfver skillemässan. Men hos Anders tillkom förtviflan öfver de kvarlevandes framtid. O, det var förfärligt att höra hans med svag röst framhviskade ord. Några nämnvärda besparingar hade ej ännu kunnat göras; ett par, tre hundra kronor var alt. Hustrun, de två små barnen och den sjukliga svärmodern, hvad skulle de taga sig till, huru skulle framtiden gestalta sig för dem? Det var hjertslitande och aldrig, aldrig glömmer jag den sjukes qual vid denna tanke.

Så godt jag kunde, sökte jag trösta honom och talade om, att Gud ej skulle öfvergifva enkor och faderlösa, och den tillkallade presten tolkade än bättre den tröst, religionen bjuder. Det lugnade något, han bad till Gud, men så kom den djupa smärtan åter, och jag kunde förstå, huru hans kärleksfulla hjerta skulle känna sig sönderslitet.

»Hade jag rätt, var det kristligt handladt att så draga dessa i olyckan», qved han.

Huru många gånger hörde jag ej detta, huru qualfull ljud ej hans stämma, hans alt mattare stämma! Och inom mig måste jag gifva honom rätt. En fattig enkas lott, helst då hon också har barn att försörja, är förfärlig.

Nej, jag vill ej mera tala härom, om hans sorg i de sista stunderna; den står all tid med eldskrift inbränd i min själ. Så sönderslitande timmar, som

dem jag tillbragte vid min käre, ädle väns dödsbädd, sådana timmar har jag aldrig upplefvat, hvarken förr eller sedan.

Min vän var död och begrafven. Hans enka sökte, genom att hålla spisning för ogifta karlar, sådana som saknade ett hem, skaffa sig, barn och moder deras utkomst. Det var ett tungt, tungt arbete, mest derföre, att hon alldeles saknade det begynnelskapital, som fordras för nästan hvarje företag i dylik väg. Hvad jag och några andra vänner kunde lemna, det förslog så litet. Genom öfveransträngning, det tror jag förvisst, ådrog hon sig en för tidig död. Lyckligtvis dog hennes moder samtidigt, så att eländet ej behöfde blifva än större. Barnen togos om hand af några släktingar, och skildes från hvarandra. Huru de sedan fingo det, har jag ej kunnat utforska, då de drogos åt långt afsides belägna delar af landet.

När jag, efter min väns död, åter började tänka på mig sjelf och mina egna förhållanden, så kände jag mig för egen del djupt nedstämd, villrådlig och nästan äfven förtviflad. Den tilldragelse, jag bevitnat, hade djupt uppskakat mig och ställt för mig i dagen en naken sanning af förfärande allvar:

»Om jag nu gifter mig, dör och drager de mina i en dylik olycka!»

Jag grubblade, jag vände denna tanke på alla sätt; men lika mörk, lika hård låg sanningen framför mig. Jag kunde ej komma ifrån den obevekliga

varning ur verkligheten, som alt jämt stod för mina ögon, talande till mitt förnuft, och jag trotsar hvilken fattig, samvetsgrann karl som helst, hvilken står i begrepp att gifta sig med en obemedlad flicka; att slå bort en dylik tanke: »Om jag dör, elände blott åt de mina!»

Huru skulle jag handla? Tusentals, jag vet det nog, hafva vid vaknandet af en dylik tanke söft samvetets röst och gift sig; men jag, som i detta fall sett den fruktansvärda verkligheten i ögonen, kunde det ej. Skulle jag dröja med giftermålet, tills jag samlat en någorlunda betryggande penningesumma? Årtionden och åter årtionden skulle helt visst förgå dess förinnan, och denna väntan var en tröstlös utsigt. Skulle jag »göra slut», som det heter, på vår trolofning? Mitt hjerta reste sig med förtviflans kraft mot en sådan tanke, och jag visste, att dermed ock min Annas lycka skulle vara krossad.

Jag var i ett tillstånd af villrådighet och bekymmer, som jag ej kan beskrifva. Jag ville ej för min fästmö yppa, hvilka tankar som rörde sig hos mig, innan jag fattat mitt beslut, och hon var i djup oro, det märkte jag, öfver mig.

En dag kom jag i mina bekymmer att tala vid en ung handlande, som jag något kände, om saken. Han satt tyst en stund, och sade derefter lifligt:

»Försäkra Ert lif!»

Jag hade visserligen hört talas om lifförsäkrin-

gar, men icke hittills tagit närmare reda derpå. Han förklarade nu, att jag genom att lifförsäkra mig och årligen betala en viss liten summa, förskaffade mina arfvingar rätt att, i händelse jag doge, utfå ett kapital, och det äfven om min död inträffade redan dagen eller stunden efter, sedan jag betalt min första afgift. Den summa, jag således skulle behöft ett tjugotal af år för att hopspara, om den kunde jag för en mycket liten afgift tillförsäkra de mina, äfven för den händelse jag doge genast.

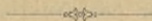
Jag tänkte på saken hela natten, och det blef mig alt klarare, att jag, genom att taga en lifförsäkring, kunde lemna min hustru en tryggad framtid. Dagen derpå gick jag till en agent, han lemnade mig alla behöfliga upplysningar, ombestyrde, hvad som skulle göras, och om en vecka egde jag mitt lifförsäkringsbref i handen, och hade derigenom tillförsäkrat mina efterlevande om en efter mina förhållanden icke så liten summa, den dag då jag skulle falla ifrån. Visserligen var summan ej så betydlig, att hustrun och ett par barn kunde lefva uteslutande på räntan af densamma; men med dessa penningar i sina händer, kunde dock en förståndig qvinna börja något lönande företag, eller, med afkastningen af dem till hjälp, var det ej omöjligt att förtjena, hvad som ytterligare behöfdes för en tarflig utkomst.

Med försäkringsbrevet i fickan skyndade jag nu till min fästmö och förklarade för henne och för-

äldrarne, hvilka strider och i hvilken villrådighet jag dessa dagar varit, och huru jag löst frågan. Och min glädje ökades ytterligare, då de alla förstodo och voro belättna med, hvad jag hade gjort. Jag har sedan dess framhållit mitt föredöme för många bekanta, och haft glädjen se, att det verkat till nytta. Stundom har man svarat: »Jag har inte råd att lif-försäkra mig.» Derpå genmäler jag all tid:

»Har du ej råd att försäkra dig, har du ej heller råd att gifta dig.»

Och då stå de svarslösa.

På hvad sätt Holm fick sin stuga.

»Holmen», som han kallades, var några och femtio år gammal, eller nära sextioalet, ännu kraftig och lika arbetsför som någon, och bodde med sin hustru och yngsta dotter — de andra barnen voro ute i världen — i en treflig stuga, som han sjelf uppfört på en vacker och fruktbar plats vid sjöstranden. Han hade varit torpare under Sjöbonäs herrgård, ett bekant ställe, beläget i mellersta Sverige, och fått arbeta styft i sina dagar. Men han hade varit mycket förståndig och tagit reda på hvarje öfverloppsstund, samt använt dem till slöjd och trädgårdsodling, i hvilka båda slag af arbeten han var mycket hemmastadd. Folket sade, att han var »snål», men, efter hvad jag hörde, hade han bara varit emot alla onödiga utgifter och försakat många ting, som andra, dumt nog, tycka sig ha råd med i sin fattigdom. Nu stod han sig väl och kunde med lugn motse ålderdomen, både för egen och hustruns del. Han var också allmänt aktad, och som han tillika var en riktig munter själ, var det verkligen roligt att titta

in i hans nätta, fina hem. Också kunde, med respekt till sägandes, en hvar ha något att lära af honom, så bara torpare han än var.

En dag, då jag var derinne, frågade jag, hur han fått penningar till stugan och platsen, hvarpå hon stod. Jag ville nämligen höra, hur det går till, när en fattig karl af folket arbetar sig upp till välstånd.

»Hur jag fått stugan, jo, det kan jag tala om, ifall det skulle roa herrn att höra, hur en fattig krake tar sig fram. Se stugan kostar, som hon står, 540 kronor. Det är nu inte dyrt, men så har jag köpt klokt. Timret fick jag från en gammal loge, och så har jag gjort mycket sjelf. Platsen kostar 300 kronor, och det var inte heller så fasligt dyrt; men se det goda köpet kom sig deraf, att jag hade pengar att lägga upp kontant. Det blir nu 840 kr. tillhoppa, och så har jag alt ändå» — — Han afbröt sig, då han märkte, att det kunde tagas som skryt. »Vill herrn ha en pris? Hälften Swartsens och hälften Ljunglöfvens! Här ha vi den blandningen mest allihop.»

»Men nu skulle det bli, hur jag fick ihop det här. Jo, jo, när jag gifte mig, var jag tjugofyra år. Jag förstod nog då, att jag inte skulle stå ut att arbeta jämt lika styft och visste, att om jag inte hade något aflagdt, när jag orkade mindre, så skulle fattigstugan stå tillreds för mig och gumman. Jag

tänkte både hit och dit, och beslöt, att hur det än skulle gå, skulle jag spara ihop något för året. Sen började jag fundera på, huru jag skulle göra med pengarne, så att de sutto säkrast och räntade af sig bäst. Nu vet väl herrn, att när penningarne lånas ut, kunna de lätt förloras, och kommer en lätt åt dem, så släpper en ut dem i bland, då en inte strängt taget kunde behöfva. Det är, som min gamla farmor sade mången gång: 'Sjelf kan vara värsta tjufven.' Jo, så är det.»

»Så kom jag vid den der tiden att läsa om de der lif försäkringarna, som de kalla det, hur en der sätter in penningar, och hur de få ut en summa om en dör, de som lefva efter en, om en också har betalt blott lite nog. Det, tyckte jag, var ett godt sätt att ha styfrarne i säkerhet både för sig sjelf och andra, och så hade gumman och barnen det lugnt, om jag doge. För se barn tänkte jag vi skulle få, förstås.»

»Jag gick in åt staden och tog reda på det der hos en tocken der agent, och så fick jag veta, att om jag betalade bortåt 40 kronor för året, det är 3 kr. 33 öre i månaden, så skulle jag få 1,200 kronor, då jag var 50 år, och doge jag när som helst, skulle gumman min få summan, om jag också bara betalt en gång. Nå, jag funderade en stund, och så tänkte jag: 'kör te då', och så skrefs det, doktorn undersökte mig, och om en tid fick jag ut ett bref om althop.»

»Men nu skall herrn tro, här blef ett hallo.

Gumman min der — ja blinka inte så menande du Greta, det skall fram ändå — hon blef topp rasande, när hon fick höra, att det skulle ut ur huset så mycket penningar om året, och det sved alt i bland, skall herrn tro. Jo, gumman hon tog hop med mig, och det var inte så godt stå emot henne för», — Holmen plirade så skälmskt med ögonen — »hon var ända som litet vacker den tiden.»

»Holm om du visste skam, nån smula ändå», sade hustrun och såg småförtretad ut, »när nu herrskapsfolk hör på till!»

»Ha, ha», skrattade den muntre Holmen, »det der gick väl inte på heder och ära häller? För resten plä' inte qvinnfolk höra tocket så ogera inte. Och ser en rätt på dig än, så . . .»

»Är du inte tyst, så går jag ut», sade nu mor Greta, fast jag tyckte verkligen icke, att det såg så farligt ut med ondskan, och Holm hade för öfrigt rätt. Greta hade ännu verkligen ett behagligt utseende, men det kunde hon ha rätt i, att det inte hörde till saken. Holmen, den skälmen, ryckte nog bara fram med det för att på beskedligt sätt reta Greta litet.

»Sitt, sitt du mor kvar, jag moltiger. Nå, så kom det en hop annat folk och påstod, att jag var spritt tokig. Penningarne voro som bortkastade, tyckte de. För resten påstod en som kunde räkna, att om jag satte in dem på en bank, och lade till räntorna, skulle jag ha mera än 1,200 kr. när jag vore 50 år. Då

frågade jag: Kan då du kavera för, att jag lefver, tills jag blir 50 år? Men då teg han. Så sade jag vidare: Nå, när det nu är möjligt, att jag dör, ja det kan hända i morgon, har då mor 1,200 kr. Och då teg han också.»

»Holm, ja Gud välsigne dig, för du tänkte all tid så på mig och barnen», afbröt nu Greta, och han fick en så varm och af tacksamhet full blick ur sin makas ögon, att ensamt den kunde vara belöning för hans kärleksfulla sträfvan och omtanke.

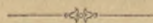
»Jo, nu skall en tro det låter», sade Holmen skrattande, men i hans belättna min låg tacksamhet nog för hustruns vänliga ord. »Jo, hvar slutade jag nu? Det vardt nu tyst med talet om min galenskap med penningarne; men nog såg jag i bland, hvad de tänkte. Men vi knogade, sparade och betalade. Och det kan jag då säga herrn för sanning, att det var mig till stor tröst många gånger att veta, att de inte voro på bar backe, om jag skulle dö, och jag tror rakt af, att jag lättare kryat opp mig ett par gånger, då jag var sjuk, bara för jag visste detta.»

»Det gick det ena året efter det andra, och till sist hade mor rakt låtit bli att tänka på de der penningarne. Men jag kom nog ihåg det, jag, och så när dagen var inne, och jag fyllt femtio år, så tog jag mor med till staden, men sade inte ett ord åt henne om den der försäkringen, förstår herrn. Men så tog jag henne med mig in på försäkringskontoret också,

och när så agenten lade fram 1,200 kronor — så mycket penningar hade hon aldrig sett förr — började hon gråta af bara glädje, och, skam till sägandes, så skylade det alt för ögonen på mig med. Men penningarne satte jag in på banken, och när så det led om litet, köpte jag den här platsen och satte upp stugan. Och Gudskelof, nu behöfva vi inte vara rädda för att komma på fattigstugan, och det har jag inte behöft frukta förut heller för mor och barnena, som herren hörde.»

»Men hvar tror herrn, att de der hafva nu, som voro så pigghågade på, att jag skulle sätta in på banken? Jo, de ha så mycket» — och han strök flata händerna mot hvarandra — »det ha de, fast många af dem väl kunnat förtjena och ha det som jag.»

»Men det var en lång historia, och jag är torr i strupen. Mor du, tag in litet af biölet! Herrn vill väl vara så gemen?»

I behofvets stund.

Mamsell Lina Wall var ett hedersfruntimmer, som hade sina egenheter också. Och till dessa egenheter hörde, att hon aldrig tålde att tituleras »fröken». »Mamsell är jag född», sade hon, »och när jag inte lyckats bli fru» — här skrattade hon af allt hjerta — »så vill jag dö mamsell! Den sista mamsellen, skall det stå på min grafsten.» Men, mänskligt att döma tycktes det komma att gå åt lång tid, innan denna inskrift skulle huggas, ty mamsell Wall var kry som en nötkärna både till kropp och själ.

Hon hade upprättat en liten handel, hvarpå hon drog sig sjelf godt fram, och en brorsdotter äfven, som hon tagit till sig. Denna, Stina hette hon, var i parentes sagdt en mycket täck flicka, och henne fick man kalla fröken. När man nu på skämt förebrådde mamsellen denna inkonsequens, skrattade hon bara och sade: »Ja, se det är skilnad!»

Emellertid fans i nejden en ung landtbrukare, som ofta var inne i den Wallska butiken, ja snart nog dagligen. Jag såg och kände till det noga, ty

jag bodde nästan midt emot på andra sidan landsvägen. Af dessa täta besök drog jag den slutsats, att Jansson, så hette den unge landtpatronen, ämnade grundlägga en kärlekshandel, och då jag ett par gånger såg honom och fröken gå tillsammans utåt landsvägen, förstod jag också, att handeln troligen skulle slå väl ut.

Min förmodan gick också i uppfyllelse. En dag, då jag hade något ärende till boden, bad mamselln mig gå till andra sidan af huset och taga plats på verandan. »Der skulle vara liksom ett litet kafferep», sade hon, och jag tog vägen dit.

Här suto nu, sida vid sida, Stina och Jansson, och så väl af de nya, lysande ringarne, som af de ej mindre strålande blickarne, kunde jag finna, att allt var klart. Jag lyckönskade. De rodnade och tackade.

»Jo, du skall se», sade mamselln till mig, »att det skall vara liksom förlofningskalas i dag. Det kunde nog stått an ett par veckor förut, men se det var ett vilkor, som jag ej ville släppa efter uti. Jansson skulle vara lifförsäkrad först. Ja, sitt still du Stina», fortfor hon, då det nu ringde i boden, »det är ju en hedersdag för dig, och skall sjelf gå in.» Och så gick hon.

»Faster var obeveklig», sade Jansson, »hvad lifförsäkringen angick, och jag insåg nog också, att det var både godt och nödvändigt, då man inte har, men

ändå tänker gifta sig. Hade jag bara gjort det förr; men en är inte all tid klok och förständig.» »Ja, jag ville så ha det», sade Lena Wall, som nu kom in igen, »och Jansson var resonlig och inte alls svår att få till att inse, hur bra det var, och här ha vi nu brevet.» Hon visade förnöjd lifförsäkringsbrevet, och det syntes på henne, att hon fullt insåg, hvilken skatt det var.

»Jag är också lifförsäkrad», fortfor hon, »och som vi kommit på tal derom, skall jag berätta Eder något, som visar, hvilken nytta, man kan hafva af en sådan der tingest, ännu medan man lefver.»

»Det är visserligen ingen romanhistoria, men den är bättre än så, för den är sanning ända igenom. Dricken nu och sparen inte på småbrödet», fortsatte hon, och slog i det doftande kaffet, »så skall jag tala om, medan vi dricka. Så der ja!» Hon måste åter ut på en stund, ty det ringde i boden. »Fortsättning nästa gång, som det står under följetongen», ropade hon åt oss från dörren.

Men snart var den raska Lena hos oss igen.

»Det var på det viset, att jag började den här 'affären', som grosshandlarne säga, med två tomma händer. För att då ingen skulle bli lidande på mig, om jag fölle ifrån, utan jag få dö som hederlig människa, tog jag en lifförsäkring. I mån tro, att folk blef storögd och undrade på mig därför, helst som det då inte var så vanligt som nu, att folk för-

säkrade sig, och jag var ett qvinfolk till! Ja, det var ju rent uppåt väggarne. Men jag är inte så dum, som hufvet är ludet jag, och insåg nog fördelarne, och jag fick snart besannade mina tankar, ty många uppgörelser gingo lättare, när folk hörde, att jag var försäkrad, och att sålunda ingen skulle förlora på mig, om jag doge. Det var då en faslig fläkt i handeln», sade hon nu, på en gång nöjd och småförtretad, då det åter ringde, och hon måste skynda ut.

»Men nu var det en särskild sak, jag skulle tala om. Handeln hade gått på i rätt många år, och Stina hade till och med varit här en tre, låt mig se, jo tre år var det. Bra nog hade det gått som sagdt, men kontanter hade jag inga, ty det lilla, jag fått in, låg i varorna. Men det såg ut att arta sig bra.»

»Så kom då en olycka, som höll på att göra slut på alltsammans, liksom när stormen blåser i kull ett korthus. Jag hade en slägting, och den hade jag 'skrifvit på för', eller gått i borgen åt, som det heter. Jag tyckte, att det inte var farligt, då han var en mycket ordentlig och hederlig karl, och bra hade det gått, om han fått lefva, eller varit lif försäkrad. Men se nu fick han inte det förra, och var inte det senare, och därför bar det på tok. Också blef cession efter honom, och jag underrättades om, att, så vida jag ville undvika lagsökning, skulle jag om fjorton dagar ut med sjuhundrafemtio kronor. Det låter ju ej så farligt, men när en inga kontan-

ter har inne, ingen finnes att låna af, och hela ens bergning sålunda kan bli förstörd, så är det inte så roligt, och jag var också illa bekymrad.»

»I bland så tänkte jag på försäkringen och de summor, jag betalt ut för den; de gingo till vida större belopp, än jag nu skulle punga fram med. Men jag kunde ändå inte ångra det; för om jag nu hade dött, och för lif om död råder blott vår herre, så hade ju andra för mig kommit i samma vidlyftigheter, som jag nu råkat uti. Jag kunde inte sofva på flere nätter, och så for jag en dag in till staden för att fråga konsul Svensson till råds. Han var nu agent för bolaget, jag försäkrat mig uti. För honom talade jag nu om hela saken.»

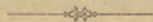
»Konsuln funderade en stund, men så blef han så ljus i syna.» 'Jag har det, mamsell Wall', sade han, 'ingen fara, allt blir bra.' Jag vardt så glad, att jag kände, jag blef blek, för jag förstod, att han funnit en utväg. Han springer aldrig med någon limstång han, som I veten.»

»Han sade så: 'Mamsell Wall är lifförsäkrad! Vänta litet'. Han slog upp lifförsäkringsboken, tog en penna och räknade. Om en liten stund sade han: 'Bolaget lemnar lån på försäkringsbrevet intill hälften eller tredjedelen af de inbetalda premierna sammanlagdt, och 800 kronor få utan svårighet lånas sålunda. Mamsell Wall skrifver här en ansökan och fyller i detta lånereversalet! Brevet skickas med

som säkerhet, och så komma om ett par dagar penningar ner. När lånet inbetalas, fås penningarne åter; dör mamsell innan skulden är betald, afdrages lånesumman från försäkringsbeloppet, och återstoden utbetales till mamsell Walls dödsbo! Alt gick, som han sade, och jag var räddad, samt så glad öfver min lifförsäkring, att I knapt kunnen tro det. Och der ser du nu, Jansson, ett sätt till, hvarpå lifförsäkringsbrevet kan vara till nytta, medan folk ännu lefver.»

»Och nu dricka vi härpå ett glas vin för Er välgång!»

»Ja, I kunnen nog förstå», fortfor hon, sedan skålen var tömd, »att då en sett huru nyttig en lifförsäkring är, då vill man ock, att en hvar, synnerligast de som stå en närmast förstås, skall vara försäkrad.»

Från tvänne hem.

¶ Icke så sällan råkar jag tillsammans med en timmerarbetare, Nils Pettersson. Några gånger har jag hjälpt honom att sätta upp kontrakt för byggnadsarbeten, han åtagit sig, och då hafva vi språkat om litet af hvarje, och i synnerhet har jag sökt få reda på, huru kroppsarbetarne hafva det. Som Nils är en förständig karl med skarp och praktisk blick, är det verkligen nöjsamt att höra honom och lyssna till hans kärnsunda tankar och omdömen. Han känner mig, och hvad som för mig är af intresse, och därför rycker han ej sällan fram med historier, utan att jag beder honom särskildt derom. Se här en af hans småbitar.

»Herrn mins den timmerlastningen, som de höllo på med i våras», började han härom dagen. »Ja, jag kunde väl tro, att herrn kommer ihåg det. Bogren och Larsson, som bo der i nordstaden, skadade sig båda två af en timmerstock den gången. Bogren fick ena benet afbrutet och Larsson fick en skavank på armen, så att de fått hålla sig alldeles stilla hela sommaren, stackars folk.»

»Jag var hos dem båda två i går, för jag tyckte,

jag ville titta till dem, då jag var häråt. Det är alt underligt att se, hur olika det kan gå med folk, med sådana, som tänka sig för, och sådana, som inga andra funderingar ha, annat än för stunden, som går.»

»Först var jag hos Bogren. Han var nu väl snart bra, men tungsam var det att se, hur det såg ut derinne. Hustrun och två barn, och ingen förtjenst på hela sommaren, herre! Det var så eländigt och trasigt all ting, det lilla som fans kvar, för det mesta var såldt, eller stod det i pant. Barnena voro hung- riga, och utsvultna sågo de ut alla. Hustrun grät, stackare, och han sjelf var nära deran också, när han tänkte, att de nu måste anlita fattigvården och kanske tigga till, ty fattigunderstödet räcker sällan väl. Stac- kars folk, det gjorde mig så ondt om dem, för de hafva all tid varit bra och arbetsamma; men när olye- kan är framme! Jag stod inte ut länge, utan lade en slant på bordet och gick.»

»Nu var jag just inte hågad att gå till Larsson, för jag tänkte, att det nog såg lika illa ut der. Men så tänkte jag, att jag väl skulle fortsätta, efter jag börjat, och gick in.»

»Men der var det på annat vis, må herrn tro. Det hölls lika fint och ordentligt som förr, och inga trasor syntes det, ingenting var borta, efter hvad jag kunde se. Larsson tycktes heller inte vara så med- tagen, och kände sig nu frisk och skulle veckan som kommer få börja arbeta. Och han har nu tre barn

altså ett mer än Bogren, och jag visste, att de egt jemt lika mycket, när de i våras voro framme för den der timmerstocken.»

»När jag helsat gudsfred, och talat om, hur det stod till hos Bogrens, och frågat, hur det var här, så sade jag, att det var roligt att se, att de fått hjälp och stått sig så bra.»

'Ja, tack vare bolaget, så har jag haft en krona för hvarje dag och läkarevård till', sade han.

»Hvad är det för ett bolag?» frågade jag då.

'Det kallas olycksfallsförsäkringsbolag', sade han.

'Jag råkade i vintras en herre, som gjorde upp om försäkringar. Jag betalar 8 kronor om året, och det är 4 kronor för tusende kronors försäkring. Kommer jag nu ut för en olycka, som tar lifvet af mig, så få hustru och barn 2000 kronor. Blir jag skadad, så jag blir krympling, eller närapå oförmögen att arbeta, så får jag också althop; men får jag en sådan här skada, som kan läkas, får jag en krona om dagen och läkarevård, så länge jag ligger, eller är sjuk och ur stånd att arbeta riktigt. Och jag kan aldrig tacka Gud nog, att jag gick med på det der, för det har hjälpt oss fram nu; annars hade det sett ut som hos Bogrens. Så länge jag lefver och får, skall jag också försäkra mig.'

»Ja, vet herrn, jag tackade riktigt vår herre, för att de ställa till sådana der inrättningar. Jag har också försäkrat mig sjelf och skall tillsäga en

hvar, jag råkar och kommer vidare i tal med, att han inte skall gå och söla med att gå till bolaget.»

»*Aldrig har jag sett penningar göra så godt.*»

Det är ett uttryck af samme Nils Pettersson, det som står ofvanför denna lilla berättelse.

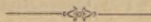
Han hade varit hos mig en dag i något ärende och kom att tala om en arbetare vid mekaniska verkstaden. Mannen hade dött för ett par år sedan, och nu hade Pettersson råkat enkan och barnen på kyrkogården. De hade alla sett så snygga och väl hållna ut, att Nils förundrade sig deröfver. Han hade börjat tala med henne, enkan, om hvarjehanda, och innan de visste ordet om, voro de vid hennes hem. Hon hade då bedt honom stiga in, och som han kände dem väl, både mor och barn, samt varit god vän med mannen, så ville han gerna se, huru de hade det derinne hos sig. Jo, det var riktigt snyggt och treffigt.

»Det var roligt att se, sade jag då», berättade Nils, »att I han det så bra, som det ser ut. Jag är riktigt nyfiken att veta, huru Ni kan stå Er så väl.»

'Jo', sade enkan, 'det skall jag tala om. Jan, Gud välsigne hans själ, var, som ni vet, en så arbetsam och förståndig karl, och hade all tid omsorg om oss. Derför tog han också och, som de kallar det, lif försäkrade sig. Han betalade hvarje år en viss summa penningar, och deremot fick jag då rätt att, när han dog, få ut tolfhundra kronor. Jag tyckte

ibland i mitt oförstånd, att det var dumt, att han skulle för hvarje år kosta ut sig så der mycket; men han gjorde nog klart för mig, hvartill det gagnade. Men när nu vår herre kallade honom till sig, så förstod jag ändå bättre, hur klok han varit, och hvilken välsignad sak den der lif försäkringen är. I min sorg tänkte jag inte på det, men så kom agenten en dag och talade om, att jag hade ett tusen och två hundra kronor att bära opp. Tänk, det var ingen småsak det för en fattig stackare; jag var ju med ens som förmögen. Nu fick jag lof att försöka mig med något, för räntan på penningarne kunde inte förslå, och sjelfva summan ville jag inte äta upp förstås. Men när en har penningar att börja med, så är det inte svårt. Som jag kunde baka bra, och all tid haft håg för det, började jag med ett litet hembageri. Då jag kunde betala alt kontant, och ingenting behöfde vara skyldig, blef förtjensten god, och alt har gått bra för mig. Jag behöfde förstås inte använda allihop penningarne, utan större delen står på banken, och har alt växt litet. Och vet Ni, jag har sjelf försäkrat mig, så qvinnfolk jag är, så att barnen inte stå på bar backe, om jag går bort. Ja, hade qvinnfolkna begrepp om, hvilken Guds välsignelse lif försäkringen är, lemnade de karlarne ingen ro, förr än de försäkrat sig!

»Ja, och vet herrn», lade Nils till, och han hade nog rätt, »att aldrig har jag sett penningar göra så godt.»

Det var för sent.

»Inte nu, om en tid», sade Tom Berg, då hans farbror en gång uppmanade honom att uträtta eller verkställa något.

»Ja, skjuta upp och skjuta upp, det är så vanligt», sade farbrodern, »och det är en olycka. Hårt få vi böta därför. Jag kan tala om en historia, som visar, hvilka följder ett dylikt uppskof kan hafva, och har haft i så många fall.»

»I kommen väl ihåg Jonas, arbetskarlen här på bryggeriet, han som dog för halftannat år sedan? Han var en mycket duglig arbetare, och förtjenade ej dåligt. Som I veten, är jag, som en husbonde med samvete bör vara, angelägen om, att mina tjenare skola tänka på framtiden. Jag ville därför att Jonas skulle, som ett par af de andre arbetarne gjort, lif försäkra sig. Jag var envis, men hur förständig och klok han annars är, var det nu omöjligt att få honom att höra på mig. Han lät det vara, och svarade, alldeles som du Tom, »Inte nu, om en tid.» Så började han tycka om en flicka, hon blef sedan

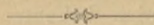
hans hustru, som I veten, och om ett par år gifte han sig.»

»När han nu varit gift en tid, började han tänka på lif försäkringen, och sade en dag åt mig, att han nu ville gå in på mitt förslag i det fallet. Ett par månader, innan han fattade detta beslut, hade han förkyllt sig och blifvit sjuk, och det var väl under sjukdomen, tanken kommit för honom.»

»Han gick nu till doktorn och lät undersöka sig; men den förr friska karlen var ej nu mera som förut. Ena lungan hade, genom förkyllningen, blifvit angripen, och försäkringen vägrades. Han försökte i ett annat bolag, men med samma påföljd; det gick ingenstädes! Detta grep honom djupt, och han ångrade så bittert, att han ej lydt mitt råd förut, ty han såg nu mer än väl den fara, för hvilken hans efterlevande voro utsatta. Han sörjde verkligen öfver, och då han en tre år efter sitt giftermål lades ned på sjuksängen, som också blef hans dödsbädd, så tror jag, att det hufvudsakligen var sorg och oro öfver ofvannämnda afslagna ansökan, som bragt honom dit. Jag glömmar aldrig, med hvilken förtviflan i rösten han en af de sista gångerna, jag var inne hos honom, uttalade: 'Det var för sent.' Hans hustru och barn hafva det nu också svårt nog, stackars människor.»

»Jag har flere gånger, då jag arbetar för min älsklingsidé, lif försäkringen, framhållit denna ur verk-

ligheten gripna, enkla händelse. Vi se den ofta, ofta förnyad inför våra ögon, ty jag känner flere personer, som just genom att uppskjuta att göra allvar af sin tanke, genom att uppskjuta försäkringen af sitt lif, förlorat rätten att försäkra sig. Jag beklagar hvar och en, som träffas af en sådan sorg, som ej blir mindre bitter därför, att man sjelf varit vållande dertill genom oförlätlig försumlighet.»

En grundsats.

»Min förre husbonde var nog litet märkvärdig ibland, men en hedersman af bästa slag var han», sade en af mina bekanta, som för några år tillbaka blifvit 'sin egen'.

»Stundom gaf han oss praktisk undervisning i affärskunskap och lefnadsklokhed, och ingen kunde i det fallet gifva bättre lärdomar.»

»En dag besökte honom två unge män, som jag kände. De talade hvar för sig, på olika tider, tämligen länge vid honom inne på hans enskilda kontor. Den förre af dem hade en mindre fabrik, som, efter hvad jag hörde sägas, gick bra nog. Den andre dref en handelsaffär, och äfven denne tycktes slå sig bra ut på sin verksamhet. När de gingo sin väg, såg fabrikören helt belåten ut; men handlanden tycktes ej vara just så glad. Jag förmodade, att de sökt något slags bistånd hos gubben; detta hände ej så sällan, och som han var en rik man, och dertill ansågs som en ovanligt klok och försigtig affärskarl, var hans hjälp något värd. Stod han som borgensman

för någon, visste man, att karlen var att lita på, och hans kredit blef derigenom af bästa sort.»

»På aftonen, sedan arbetet var slut, brukade han ibland taga in oss två, som voro älst, på kontoret, och förklara för oss, hvarför han gjort så eller så i den eller den affären, och all tid var det något att inhemta till gagns, af hvad han sade.»

»På aftonen af den ofvannämnda dagen gjorde han också så.»

»I sågen väl gossar» — han kallade oss all tid gossar, utom då han var missnöjd af en eller annan orsak, då sade han 'herre' — »I sågen väl, att de här unge männen S. och T. voro här i dag? Nå, de äro båda dugtiga och skötsamma karlar, och deras affärer gå rätt bra!»

»Men det är inte så lätt att komma riktigt i farten, när en börjar med litet, förstån I, och då får man ibland lita till folks hjälp; det var också det, de sökte hos mig i dag, och jag vill nu tala om för Er, huru jag handlade, och hvarför jag bar mig åt, som jag gjorde.»

»S. ville hafva en större kredit hos en grosshandlare i Göteborg. Karlen der nere känner mig, och om jag säger, att någon person är säker, så får han varor af honom. Nu hörde jag efter med S. hur hans affärer stodo; han hade också med sig ett utdrag ur sina böcker. Går det, som man med skäl kan beräkna det, och han får lefva, så blir han en

bergad karl; ingen fara för det. Men om han skulle dö? Ja, då blir det ovilkorligen, för närvarande och i de närmaste åren åtminstone, flere stora svårigheter, ty då behöfves ett kontant kapital, och derpå har han, eller rättare då hans sterbhus, ej tillgång. Jag tänker, att det då blir förlust — kanske en betydlig, det beror på tidsförhållandena — för dem, som ligga i förlag för honom. Det såg jag och sade honom det. Borde och kunde jag då förordna honom hos min affärsvän der nere i Göteborg? Naturligtvis kunde jag det inte, som hederlig karl, och detta sade jag honom i vänliga ordalag förstås. Han blef nedslagen, och det gjorde mig ondt; men det kunde inte hjälpas det, för man får inte dagtinga med sina grundsatser.»

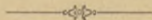
»Så kom T. Han behöfde ett förlagslån för att utvidga affären, och begärde min borgen. Jag såg igenom hans papper och tog reda på ställningen.»

»Den var af samma slag, som den förres ungefär. Men se här kom något annat till. T. var lif försäkrad, och om han dog, så skulle det belopp, som då utfölle, vara tillräckligt för att utreda affären, så att ingen, som hade del deri, behöfde lida förlust, och det skulle blifva något öfver ändå. Som jag nu vet att T. är en redbar och mycket duglig karl, som klarerar alt, äfven om han dör, så tecknade jag min borgen för honom, och att mitt förtroende ytterligare stärktes derigenom, att han visat den klokheten och

samvetsgranheten att lifförsäkra sig, det behöfver jag knapt säga. Sen I, således vågade jag ej gifva den förra ett förord; men tordes gå i borgen för den senare, och det var lifförsäkringens förtjenst till stor del.»

»Sen I, gossar, jag och flere omtänksammare affärsmän med mig, vi hafva den grundsatsen, att vi aldrig gifva ett affärsförord, eller gå i någon borgensförbindelse, om ej den, som söker vårt bistånd, genom lifförsäkring tryggats mot förlust, för den händelse han skulle dö, innan han hunnit klarera affären! Och när I en gång få något att ansvara med, så följn all tid denna grundsats.»

»På det sättet», fortsatte min vän, »bibragte han oss åtskilliga lärdomar, som vi all tid haft godt af att följa.»

En behaglig öfverraskning.

Det hände mig härom dagen en behaglig öfverraskning, som jag vill berätta, efter vi äro på tal om lifförsäkringen.

Jag var åstad och skulle inbetala premien å min försäkring, men då jag framlemnade penningarne och fått qvitto derå, lemnade mig agenten 23 kronor. Jag blef helt förbluffad, och frågade, om det var meningen, att jag skulle hafva detta.

»Jo jo men», svarade han och skrattade åt min förvåning.

»Men hvarifrån kommer det då?» frågade jag.

»Det är från lifförsäkringsbolaget», svarades det.

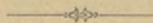
»Men hur kan det hänga tillsammans?»

»Jo», upplyste han, »den, som är försäkrad hos bolaget, får del af den vinst, bolaget gör på hans försäkring. Denna vinst sammanlægges under fem på hvarandra följande år, och hälften af vinsten tillfaller försäkringstagaren, samt lemnas vid femårsperiodens slut till alla dem, hvilkas försäkringar varit gällande i minst två år. Då nu med tiden bolagets

vinst på en försäkrad person ökas, så stiger också utdelningen, hvarföre Ni nästa gång har att uppbära en större summa än denna.»

Beloppet var visserligen ej stort, men det var likväl en afsevärd summa. Och hvad som lika mycket tilltalade mig var, att allmänheten också, den lif-försäkrade allmänheten nämligen, sålunda sjelf blir meddelegare i lif-försäkringsaffären.

Deri synes mig ligga ytterligare skäl för framgången af den viktiga saken.

Ett godt tag.

Under flera års tid har jag känt läraren Sven Ling vid folkskolan i R. Han har all tid varit en präktig lärare och en i öfrigt förträfflig karl. Men en skollärares lönevilkor äro ingalunda lysande, och det är för dem farligt nog, mer än för många andra, om olyckan stöter till. Ett förhållande, som medför många bekymmer, är, att om folkskolläraren blir sjuk och ur stånd att sköta sin tjänst, så skall han med sin lilla lön aflöna sin ställföreträdare.

Flere gånger hörde jag, att Ling talade härom, och önskade han ifrigt att på något sätt kunna försäkra sig om hjälp för ett sådant fall. Huru han nu löste denna knut, det fick jag ej veta, då jag måste för flere månader vara borta i en annan del af länet, der jag hade mina förrättningar. Men en kort tid, innan jag skulle återvända hem, fick jag ett bref, hvori omtalades, att den raske omtyckte läraren hem-sökts af en olyckshändelse. Han hade sluntit på den tämligen höga trappan till skolhuset, fallit ned och brutit af ena benet, så att han för flere månader

skulle få intaga sängen. Värst var nu, att terminen skulle snart börja, hvadan han således måste antaga och aflöna en vikarie. Jag borde nog hafva skrivvit till honom, för att få närmare reda på, hur han hade det; men som jag snart skulle fara till mitt hem igen, beslöt jag att i stället helsa på honom, då jag kom åter.

När jag steg in i hans bostad, hörde jag, att skolan var i full gång redan.

Ling låg ännu, och skulle ej, trodde han, komma att tienstgöra på hela terminen; benbrottet hade varit svårt, men det skulle dock, det hade läkaren försäkrat, blifva fullkomligt botadt, och något men för framtiden var ej att befara. Men stilla måste han vara.

Han såg, liksom hans unga hustru, ganska lugn ut, churu jag väntat mig, att han skulle vara bekymrad för vikariens skull och hans aflöning. Jag ville dock ej fråga derom, för att ej störa honom, om han för tillfället ej tänkte på saken.

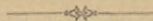
Sjelf började han dock, sedan den första helseningen och frågorna voro undangjorda, att tala härom:

»Du vet», sade han, »hur rädd jag var för hvarje sjukdomsfall, som skulle kunna hindra mig att tienstgöra. Jag tänkte mycket på, hur jag skulle kunna få medel att, i sådant fall, aflöna min vikarie, men det kunde jag ej finna ut för alla händelser, och har ej funnit det ännu. Men så kom jag att tänka på, att för olycksfall kan man försäkra sig, och som en

skolmästare ej har patent mer än andra att gå fri från olyckshändelser, så tänkte jag, att det var bäst att vara försiktig.»

»Jag tog mig således en olycksfallsförsäkring för sex tusen kronor. Nu har jag därför, under den tid jag är ur stånd att vara uppe och röra mig som frisk, tre kronor om dagen och dertill fri läkarvård, då bolaget betalar densamma. Detta kostar mig visserligen femton kronor om året, men dem har man mer än godt af, om olyckan skulle vara framme, som du väl ser. Hvad jag får, hinner till aflöning åt vikarien och litet till, och sålunda har jag haft den Guds välsignelsen att slippa svåra penningbekymmer under plågorna. Alla borde försäkra sig, tycker jag, såväl till lifvet som för olycksfall, och på nästa skolmöte skall jag uppmana kamraterna dertill. Ja, försäkringen var mig ett godt tag.»

Härom kunde jag ej annat än hålla med, och sannerligen borde icke en hvar klok och omtänksam människa följa Lings föredöme. Det vore, kunde man säga, »ett godt tag».

Dryg ränta.

Lovisa Lander var dotter till en fattig komminister, och fick hon, som så många andra, gå ogift genom världen. Hon hade tjenat hos åtskilliga som husförestånderska, arbetat och trälats, som sådana få göra; men nu, när hon var 55 år, började krafterna aftaga. Det går så med tiden, och qvinnan är ej sällan utarbetad vid nämnda tidpunkt af sitt lif.

Nu ackorderade hon in sig på ett ställe, hos en landtbrukare, som fordom varit inspektör på T. stora egendom. Han hade köpt en mindre gård för att der få lefva i ro på sina gamla dagar med sin hustru. Det var ett hederligt och präktigt folk, och fröken Lander skulle få uträtta, hvad hon kunde och hade lust för, och därför ha sitt eget rum och allt fritt, mot det att hon betalade en mindre summa.

Det var ett glädt och angenämt, fastän naturligtvis mycket stilla hus, och den af träget och strängt arbete uttröttade qvinnan kryade upp sig, som man säger, och var beständigt glad och munter.

Hon var också all tid fint klädd och kostade till och med då och då på sig ett litet nöje. Så lugnt och bekymmersfritt som nu, hade hon troligtvis aldrig haft sedan sin första ungdom.

»Hon tyckes hafva glada dagar, fröken Lander», sade jag en gång åt den gamle inspektoren, då vi dunkade i brädspelet en eftermiddag.

»Ja, hon säger sjelf, att hon aldrig haft det så bra.»

»Hon tycktes just icke behöfva försaka något heller», sade jag. »Hon bör altså hafva kunnat lägga ihop litet, då hon kan lefva så bekymmerslöst.»

»Lägga i hop! På en lön af 100 eller 150? Nej, det kan ej mycket bli. Jag tror, hon sparat ihop 500 kronor eller så omkring.»

»Stackars henne! Hur skall det då gå, när de taga slut?»

»Hon har knapt rört dem», svarade min motspelare. »Hon har det lyckligtvis bättre stäldt än så. En farbror till henne, som hade litet penningar, ville gifva henne hjälp för gamla dagar på ett sätt, att han skulle kunna lita på, att ingen skulle förstöra det. Han hade något mer än tusen kronor, ett tusen trettio vill jag minnas det gick till, som han ansåg sig kunna lemna. Det var vid tiden, då Lovisas far dog, och hon var då tjugofyra år. Han köpte henne då i ett lifförsäkringsbolag en lifränta,

som skulle börja utfalla, då hon var 55 år, det vill säga vid den tid, då hennes bästa arbetskraft kunde anses tagen. Han betalade då den der summan, och därför får hon nu, så länge hon lefver, fyra hundra kronor årligen. Är det inte vackert? Ingen annan penninginrättning kan ge så stor utdelning, och de insatta medlen stå fullkomligt säkert. Det är nog sant, att kapitalet är förloradt vid hennes död; men som farbrodern gjorde inbetalningen för henne och inte för några af hennes släktingar, så betyder det intet!»

»Det var en förträfflig inrättning det der, farbror!»

»Ja, det är en utmärkt sak med lifräntorna. Vill jag betrygga en människa riktigt för behof och nöd, bör jag gripa till dem. Huru lätt kan icke, genom en dålig placering af kapitalet, detta gå förloradt; i synnerhet är detta fallet med fruntimmerna, som i allmänhet ej förstå sig så väl på affärer. Och så kan ju, om de hafva ett kapital och blifva gifta, det gå förloradt genom mannen. Men hafva de så en lifränta, kan den aldrig stryka med.»

»Köper man lifräntan åt dem vid tidigare år, så blir den billigare; vid senare år blir den förstås dyrare, men ingen inrättning kan gifva en sådan utdelning, som ett dylikt bolag eller lifränteanstalt.»

En hvar, som i likhet med mig undersöker saken, skall komma till samma slutsats.

Ett råd.

En föregående berättelse, »En grundsats», hafva vi lärt känna, huru en gammal, erfaren affärsman gaf sina biträden åtskilliga goda råd. Samme person, som meddelat mig nämde tilldragelse, har ock omtalat följande, hvilket torde förtjena komma till allmänhetens kännedom.

»Gossar», sade vår husbonde en afton, då vi slutat vårt arbete, »som I veten, brukar folk ej sällan komma till mig för att begära råd. Nu skolen I ej tro, att detta kommer sig af, att jag är så vis och klok, emot hvad annat folk är. Nej visst inte. Jag bara tänker mig före, och så har jag sett och erfarit åtskilligt i verlden, förstån I, och derfor kan jag ge råd ibland.»

»Nu kom i dag till mig en tocken der gammal mamsell, som de nu kalla fröken, och frågade, huru hon skulle bära sig åt. Hon hade fått ärfva 2,500 kronor och ville veta, på hvad sätt hon bäst skulle placera dem, så att de skulle stå säkert och hon få högsta ränta.»

»Har fröken några slägtingar, som fröken skulle nödvändigt vilja lemna penningarne åt vid sin död?» frågade jag först.

Härpå svarade hon, att de slägtingar, hon hade, aldrig hört efter henne, och hon trodde ej, att de heller just voro så i behof af summan.

»Skulle då fröken ej anse bäst, att fröken mot erhållande under hela sin lifstid af nära dubbelt så stor ränta som annars och fullt säker placering, afstode från möjligen vid dödsfall kvarvarande del af kapitalet?»

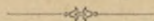
»Hur stor ränta kunde jag då få?» frågade hon, och sedan hon uppgifvit sin ålder, 59 år, såg jag efter, och då visade sig, att hon skulle få 9,57 procent, hvilket för hennes kapital utgjorde för året 239 kr. 25 öre; skulle hon låna ut dem mot vanliga 5 proc., skulle hon få blott 125 kr., således 114 kr. 25 öre mindre. Lefde nu gumman i 20 år till, och det kunde nog ske, så hade hon då under tiden fått 2,285 kronor mer, än om hon lånat ut penningarne på vanligt sätt. Hon hade på så vis fått vanlig ränta och på köpet igen hela kapitalet. Och dertill hade hon alldeles undgått risken att förlora kapitalet med räntan, inga omsorger behöft för penningarnes placering, bara behöft utqvittera beloppet.»

»När hon fick höra detta, gick hon in på mitt förslag och köpte sig en lifränta. Var det ej det bästa?»

Vi kunde ej annat än instämma i husbondens åsigt, hvars fördelar för öfrigt voro klara som dagen.

»Sen I, gossar», fortfor han, »äldre, ensamma personer, som icke hafva några behöfvande bröst-arfvingar, råder jag i de flesta fall, om de hafva ett litet kapital, placera sina penningar så, att de köpa en strax börjande lifränta. De få då den största möjliga ränta, och behöfva icke frukta att förlora sin årsinkomst, liksom de ej heller behöfva hysa några bekymmer om bästa sättet för kapitalets placering. Och så är det också en annan sak, sen I. Vi lefva i en verld, der mycket godt, men också mycken elakhet finnes. Då en sådan der öfverflöds-person kommer till aflägsna släktingar, eller vårdas, som det heter, af annat folk, så anse sig dessa för sjelfskrifna arfvingar till det möjligen kvarblifna kapitalet. Då skall ett testamente göras upp till vårdarnes förmån, om alt skall vara väl, och sen testamentet en gång är klart, önska de ej sällan lifvet ur den gamle. Göres åter intet testamente upp, får ofta nog den gamla stackarn umgälla denna sin försummelse. Men alt det der undvikas genom köp af en lifränta.»

»Är då ej en sådan en välsignelse för dylikt folk?»

Slutord.

Läsare! De bilder, vi här tecknat, äro inga fantasier, utan alla gripna ur den rena, sanna verkligheten. Hvarje lif- och olycksfallsförsäkringsagent, som under en tid verkat på en plats, kan lemna dig dylika, ofta mer talande än de här medelade.

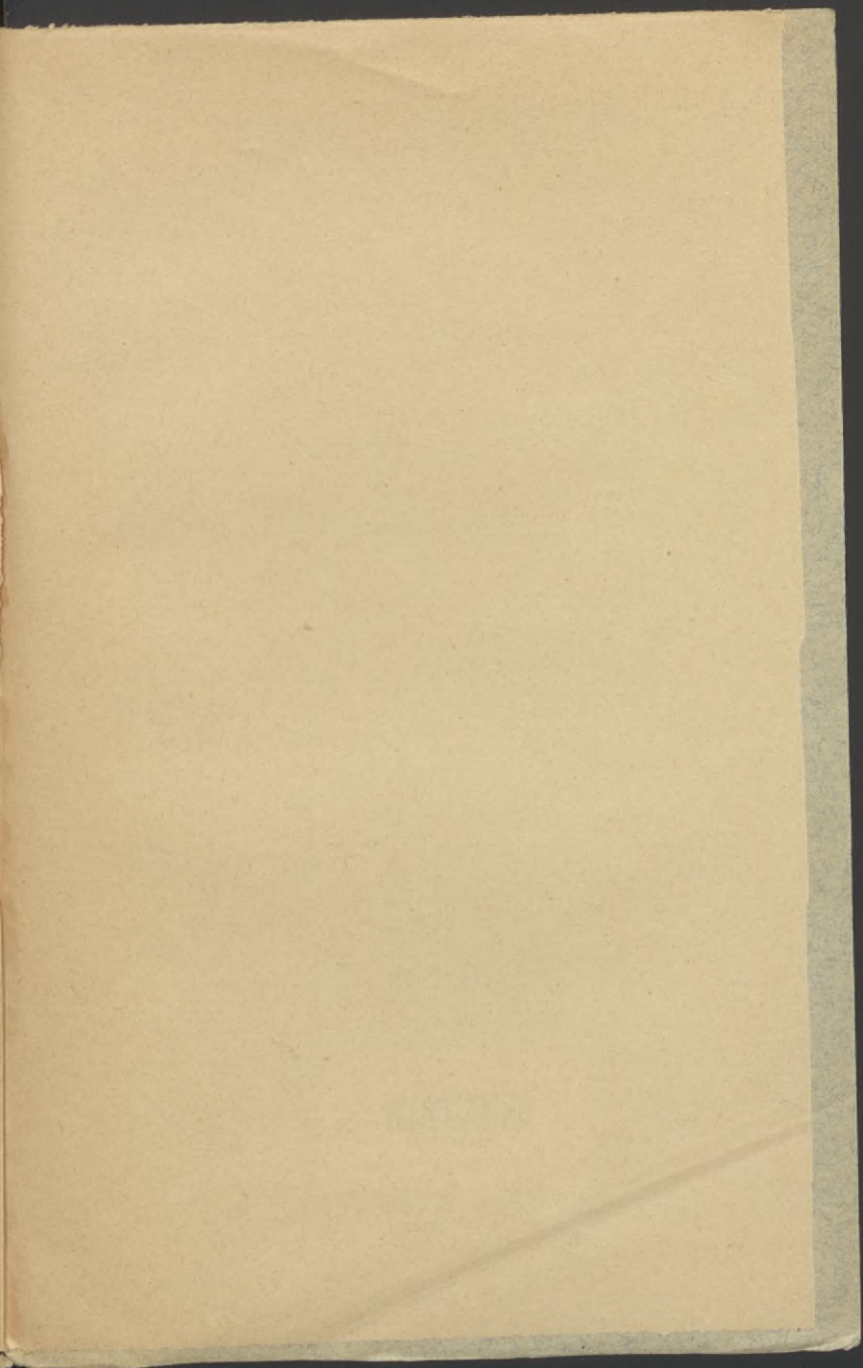
Och dessa hafva blifvit tecknade endast och allenast för att fästa din uppmärksamhet på en sak:

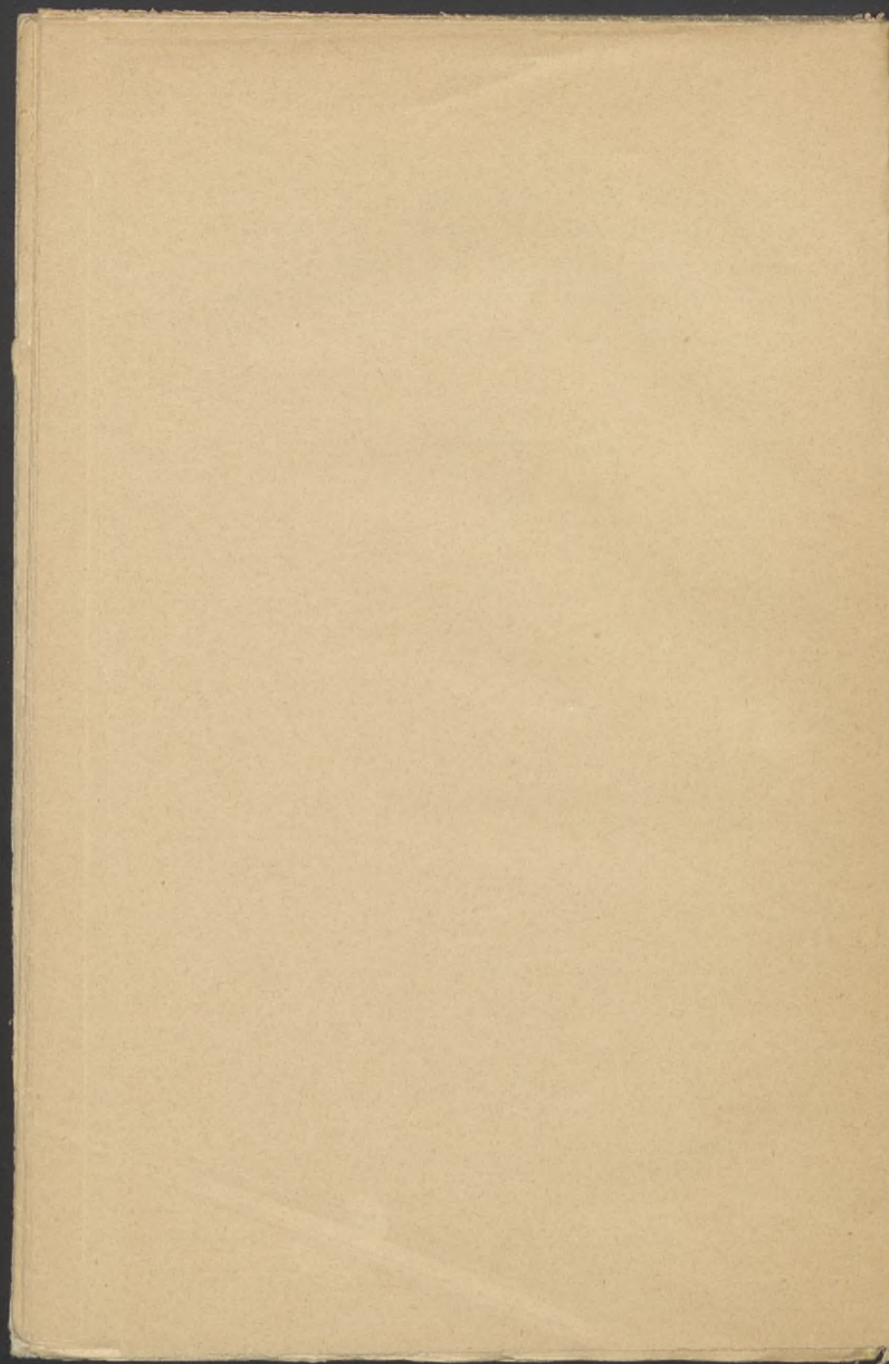
Ditt eget och de dinas bästa.

Låt det sagda nu verka så, att du tager noga reda på, hvad som här blifvit blott i allra största korthet påpekadt. Upplýsningar kunna agenterna lemna genom redogörelse för de noggrant kontrollerade anstalterna. I bolagens s. k. prospekter står ock mera att läsa härom. Och när du så tagit reda på dessa anstalter och sjelf använt dem, skall du finna, att de höra till det mest välsignelsebringande, som någonsin blifvit uttänkt. Men att anstalterna ej bli till verkligt gagn för alla, det kommer sig

deraf, att många handla som haren, om hvilken vi berättade här i början. I behofvets och nödens stund, då önskar man sig ett hus; men när sommaren kommer, då tänka så många: »Hus i hvar buske», i stället för att samla, som ekorren gör.

1001847584

